

- створення маркетингових відділів та продовження процесу встановлення контактів з широким діапазоном потенційних клієнтів.
- розуміти та посилити свій основний бізнес,
- вкладати інвестиції в допоміжні види діяльності та диверсифікацію з метою підтримки грошового потоку та розподілу ризику в ринковому просторі.

В.Г. Сухенко, О.М. Чхайло

(Сумський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти)

Увійти у світ і вистояти в ньому

Знання відносне, тим часом як пошук істини нескінчений
О. Потебня

Розвиток освітнього співтовариства в останні роки ХХ ст. поставив у центр системи освіти незаперечний пріоритет формування нової по суті людської особистості. Вимоги гуманізації предметно-навчального процесу та гуманізації суспільства об'єктивно зумовлені потребою виділення людини як основного чинника всіх існуючих процесів і тенденцій. Еволюція сучасної освіти неодмінно веде до формування нових стратегій, зміни світоглядної свідомості.

Нині вчителі, учні та їхні батьки знаходяться в переходному суспільстві. Вони крокують у ногу з часом, намагаючись увійти в новий світ, де оновлена школа, інтерактивні технології, інноваційні методи... Але успішною буде та реформа, яка, опираючись на досвід минулого, осучаснить школу, у якій центральним образом буде не учень, а Людина.

Протягом усього періоду існування суспільства однією з найважливіших проблем, що належало розв'язати, була передача накопиченого досвіду, пошуки шляхів формування в молодого покоління системи цінностей.

Оновлена школа, вагомим у навчально-виховному процесі якої стає виховний аспект, має бути таким суспільним інститутом, у якому реалізуються оптимальні способи формування особистісних цінностей і через зміст освіти (філософські погляди, твори літератури й мистецства, духовно-інтелектуальне середовище колективу), і через форми навчання.

Пріоритетними напрямками розвитку сучасної освіти, як зазначається в державній національній “Доктрині розвитку освіти в Україні у ХХІ столітті”, є відновлення національної системи виховання та реалізація технологічного підходу в навчальному процесі.

Ідеалом сучасного навчання є особистість не з енциклопедично розвиненою пам'яттю, а з гнучким розумом, із швидкою реакцією на все нове, з повноцінними потребами дальнього пізнання та самостійної дії, з добрими орієнтувальними навичками й творчими здібностями. Освіта мусить поставити в центр уваги процес знаходження кожним істини, тобто шлях пізнання. Учень – не об'єкт, а насамперед творець власного “Я”.

У сучасних педагогічних концепціях національне виховання визначається як “створена упродовж віків самим народом система поглядів, переконань, ідей, ідеалів, традицій, звичаїв, покликаних формувати світоглядну свідомість та ціннісні орієнтації молоді, передавати їм соціальний досвід, надбання попередніх поколінь, що спрямовані на формування національного характеру”.

Керуючись гуманістичними ідеями, що визнають цінність людини як особистості, її право на свободу, щастя, розвиток та вияв здібностей, визнаючи благо людини критерієм оцінки суспільних явищ, ідею відродження національної системи виховання відстоювали вітчизняні педагоги О.Духнович, М.Максимович, К.Ушинський, мовознавці О.Потебня, П.Житецький, Б.Грінченко, А.Кримський.

Інтерес сучасної психолого-педагогічної науки та педагогічної практики до історичних народних джерел національного виховання викликаний усвідомленням і шаною до колосальних духовних зусиль попередніх поколінь, які зумовили сьогоднішній рівень освіченості та культури нашого суспільства.

На основі педагогічних концепцій національного виховання, реалізуючи ідеї інтеграції та гуманітаризації освіти, розглядаємо модернізацію існуючої традиційної системи, одним із шляхів якої є козацька педагогіка як джерело національного виховання учнів, становлення їх духовної культури, формування морально-етичних якостей особистості, рис, які визначають у майбутньому її національну свідомість.

Спираючись на фундаментальні дидактичні дослідження про особистість дитини як пріоритетний суб'єкт, як мету освіти (І.С.Якиманська, С.Подмазін), визнання за учнем права на самовизначення та самореалізацію в процесі пізнання (В.В.Сурікова, І.Д.Бех, В.В.Рибалко), практику організації особистісно орієнтованої освіти головною метою педагогічної діяльності вчителя повинно бути формування особистості учня, забезпечення комфорутних, безконфліктних умов для розвитку особистісного потенціалу та самоактуалізації.

У історичній науковій літературі проблема козацького руху розглядається в широкому контексті: як початок формування української нації (В.Смолій, О.Гуржий), як важлива складова історії України-Русі (Д.Яворницький, В.Цветков, М.Грушевський), історії Слобожанщини (Б.Карагода, Г.Карагода). Відомі спроби психолого-педагогічних досліджень проблеми пов'язані з вивченням феномену "козацька педагогіка" та основних морально-етичних норм життя козаків (Д.Яворницький), описом особистостей "козацьких вождів" (Б.Сушинський), "полководців війська запорізького" (В.Смолій) – "отаманів" (Р.Коваль, М.Савченко, Г.Хвostenko).

Детальне вивчення історичних та психолого-педагогічних досліджень феномену українського козацтва переконує в доцільноті використання моральних засад українського козацтва у вихованні школярів (наприклад, на уроках української літератури, у позакласній роботі) пріоритетами козацької педагогіки: високими морально-етичними якостями, глибоким почуттям патріотизму, розуміння найвищої цінності волі й незалежності, фізичним гартом й витривалістю, бажанням перемогти й набути досвід тощо.

Культивування гуманістичних цінностей українського козацтва через зміст навчального матеріалу дає можливість ознайомити учнів з цілями та завданнями козацької педагогіки, увібрати досвід минулих поколінь, що сприяє залученню дітей до безсмертної криниці народного духу, до глибини народної психології, до культури свого народу.

Звертаючись до часів козаччини, учні опиняються в ореолі героїки, гуманності, патріотичних поривань, що дає змогу аналізувати сучасне життя і спонукає до активної дії. Це формує емоційно розвинену особистість, допоможе подолати відчуженість, викличе інтерес до навчання. Дитина зможе успішно соціалізуватися – органічно увійти у світ і вистояти в ньому.

Список літератури:

1. Апанович О. Козацтво – ментальності українського народу// Сучасність. - 1994. - №9.
2. Вишневський О.І. Орієнтири національного виховання// Рідна школа. – 1994. - № 5. – С. 42.
3. Мартинюк І. В. Національна система виховання: шляхи реалізації// Вища школа. – 1994. - № 3-4. – С. 13.
4. Наливайко Д. Козацька християнська республіка. – К., 1992.
5. Скальковський А. Історія Нової Січі або останнього Коша Запорозького. – Дніпропетровськ, 1994.
6. Яворницький Д. Історія запорізьких козаків: у 3-х т. – Львів, 1990.

Линник Ю.М.
(СумДУ, каф маркетингу)

Класифікація екологічних товарів та послуг залежно від їх внеску в суспільний розвиток

Широкий спектр трансформаційних процесів в сучасній економіці пов'язаний з впровадженням новітніх досягнень науки та техніки в усі сфери життєдіяльності людства. З'являються нові форми і методи господарювання, створюються нові види товарів та послуг і, як результат, все це в тій чи іншій мірі впливає на стан